

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος</i>	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εκπαίδευση και Κοινωνιολογία	19
1.1 Αναλυτικό πρόγραμμα και εκπαιδευτική πολιτική	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Κοινωνιολογία στην Ελλάδα	51
Εισαγωγή	51
2.1 Ίδρυση πανεπιστημιακών τμημάτων Κοινωνιολογίας στον ελλαδικό χώρο	54
2.2 Έρευνα στα Πειραματικά Σχολεία της Ελλάδας για το μάθημα της Κοινωνιολογίας	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Θεωρίες μάθησης.	67
Εισαγωγή	67
3.1 Συμπεριφοριστική - Συνειρμική Ψυχολογία	73
3.1.1 Κλασική εξαρτημένη μάθηση.	73
3.1.2 Η θεωρία του Watson	75
3.1.3 Οι θεωρίες των Thorndike και Guthrie.	77
3.1.4 Η θεωρία του Skinner	78
3.1.5 Διδακτικός σχεδιασμός Gagné	81
3.2 Γνωστικές θεωρίες.	89
3.2.1 Δομικός εποικοδομητισμός	89
3.2.2 Ανακαλυπτική θεωρία της μάθησης του Bruner	94
3.2.3 Νοηματική προσληπτική μάθηση του Ausubel	98
3.2.4 Η θεωρία της επεξεργασίας των πληροφοριών	102
3.2.5 Κοινωνιογνωστική Ψυχολογία	104
3.2.6 Η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης	108
3.2.6.1 Η συναισθηματική νοημοσύνη του Goleman	110

3.3 Κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες	113
3.3.1 Η θεωρία του εποικοδομητισμού	113
3.3.2 Ο εποικοδομητισμός του Vygotsky	117
3.3.3 Θεωρία της δραστηριότητας (Activity theory).	121
3.3.4 Εγκαθιδρυμένη γνώση (Situated cognition)	128
3.3.5 Κατανεμημένη γνώση (Distributed cognition)	132
3.4 Η θεωρία της διασυνδεδεμένης μάθησης (Connectivism theory of learning)	138
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Σχολική επίδοση	144
Εισαγωγή	144
4.1 Σχολική αποτυχία ή επιτυχία	146
4.1.1 Μοντέλο επίδρασης διαστάσεων της ενδοπροσωπικής και της διαπροσωπικής προσαρμογής στη σχολική επίδοση . .	156
4.2 Αξιολόγηση σχολικής επίδοσης	159
4.2.1 Μορφές, μέθοδοι και τεχνικές αξιολόγησης	163
4.2.2 Χαρακτηριστικά και επιλογή τεχνικών αξιολόγησης	171
4.2.3 Κριτήρια αξιολόγησης (τεστ)	173
4.2.4 Διαφορά βαθμολογίας - αξιολόγησης	180
4.3 Κοινωνικοί και ατομικοί παράγοντες διαμεσολάβησης της σχολικής επίδοσης και ένταξης του μαθητή	181
4.3.1 Οικογένεια	182
Εισαγωγή	182
4.3.1.1 Τύποι γονεϊκής συμπεριφοράς	186
4.3.1.2 Οικογένεια και σχολική επίδοση	190
4.3.2 Σχολικοί παράγοντες	202
4.3.2.1 Ο εκπαιδευτικός	206
4.3.2.2 Το κλίμα της τάξης	220
4.3.2.2.1 Διαχείριση σχολικής τάξης	225
4.3.2.2.1.1 Διαχείριση συμπεριφοράς των μαθητών	227
4.3.2.3 Σχολική προσαρμογή και ένταξη	233
4.3.2.3.1 Διαδράσεις μεταξύ συνομηλίκων	236
4.3.2.3.2 Αποκλίνουσα συμπεριφορά	241
4.3.3 Ατομικοί παράγοντες	249
4.3.3.1 Η νοημοσύνη	249
4.3.3.2 Η έννοια του εαυτού και η αυτοαντίληψη	254
4.3.3.3 Άγχος	261

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Διδασκαλία και εκπαίδευση	267
Εισαγωγή	267
5.1 Χαρακτηριστικά και στοιχεία της διδασκαλίας	271
5.2 Μοντέλα διδασκαλίας	278
5.2.1 Μοντέλα ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων	282
5.2.2 Μοντέλα επεξεργασίας πληροφοριών	290
5.2.3 Προσωποκεντρικά μοντέλα	296
5.2.4 Συμπεριφοριστικά μοντέλα	300
5.3 Προς μια μετασχηματιστική παιδαγωγική	307
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Σχεδιασμός διδασκαλίας	325
Εισαγωγή	325
6.1 Προκείμενες σχεδιασμού διδασκαλίας	327
6.1.1 Κοινωνικοπολιτισμικές και ιστορικές προκείμενες του πλαισίου διδασκαλίας	327
6.1.2 Γενικές παιδαγωγικο-διδασκτικές στοχεύσεις μιας διδασκαλίας	332
6.1.3 Ειδικές διδασκτικές προκείμενες του μαθήματος της Κοινωνιολογίας	337
6.2 Προετοιμασία πριν από τον σχεδιασμό μιας ωριαίας διδασκαλίας	339
6.2.1 Περιγραφή μαθησιακού και διδασκτικού πλαισίου	340
6.2.2 Αποσαφήνιση διδασκτικών στόχων	341
6.2.3 Ανάλυση εννοιών	349
6.2.4 Μέθοδοι, μορφές και τεχνικές διδασκαλίας	350
6.2.4.1 Μέθοδοι διδασκαλίας	350
6.2.4.2 Άμεση μορφή διδασκαλίας	352
6.2.4.2.1 Μετωπική διδασκαλία	354
6.2.4.2.2 Προγραμματισμένη διδασκαλία	356
6.2.4.2.3 Διδασκτικές τεχνικές	359
6.2.4.3 Έμμεση μορφή διδασκαλίας	362
6.2.4.3.1 Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία	363
6.2.4.3.2 Διευρευνητικές μέθοδοι	365
6.2.4.3.2.1 Μέθοδος της επαγωγικής διερεύνησης	367
6.2.4.3.2.2 Επίλυση προβλήματος	369
6.2.4.3.2.3 Μέθοδος project	371
6.2.4.3.2.4 Βιωματική μέθοδος	375
6.2.4.3.3 Διδασκτικές τεχνικές	377
6.2.4.3.3.1 Διαλογικές τεχνικές	377
6.2.4.3.3.2 Συνεργατικές και συνεταιριστικές τεχνικές: Μικρές ομάδες	383

6.2.4.3.3.3 Μελέτη περίπτωσης	391
6.2.4.3.3.4 Δραματουργικές τεχνικές	392
6.2.4.3.3.5 Χρήση ερευνητικών τεχνικών στη διδασκαλία . . .	395
6.2.5 Μαθησιακοί πόροι, υλικά και μέσα	406
6.3 Ανάλυση προτεινόμενου μοντέλου διδασκαλίας για την Κοινωνιολογία. Προς μια μετασχηματιστική διδακτική	409
6.3.1 Προαπαιτούμενες γνώσεις - Έλεγχος	409
6.3.2 Φάση δράσης και προσέγγισης της νέας γνώσης	410
6.3.3 Φάση εφαρμογής/Ενεργός πειραματισμός	417
6.3.4 Φάση αξιολόγησης/ανατροφοδότησης	420
6.4 Πρόσθετες ενέργειες	423

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές

ανάγκες	425
Εισαγωγή	425
7.1 Εκπαιδευτική πολιτική για τα άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	430
7.2 Στάσεις εκπαιδευτικών απέναντι στη συνεκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία	434
7.2.1 Παράγοντες διαμεσολάβησης των στάσεων των εκπαιδευτικών	436
7.3 Χαρακτηριστικά ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες . . .	446
7.3.1 Άτομα με νοητική αναπηρία	446
7.3.2 Άτομα με προβλήματα όρασης	449
7.3.3 Άτομα με προβλήματα ακοής	451
7.3.4 Άτομα με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής- Υπερκινητικότητα.	453
7.3.5 Άτομα με κινητικές αναπηρίες.	455
7.3.6 Άτομα με αυτισμό.	456
7.3.7 (Ειδικές) Μαθησιακές δυσκολίες	459
7.4 Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων παρέμβασης στον μαθησιακό τομέα	462
Εισαγωγή	462
7.4.1 Στάδια στον σχεδιασμό ενός προγράμματος δευτερογενούς πρόληψης	463
7.4.1.1 Διαγνωστική αξιολόγηση	464
7.4.1.2 Παρεμβατικό πρόγραμμα	469
7.4.1.3 Τελική αξιολόγηση	469
7.4.1.4 Ανατροφοδότηση	469

7.4.2 Πρακτική εφαρμογή κατάρτισης παρεμβατικού προγράμματος στον μαθησιακό τομέα	470
7.4.2.1 Σχεδιασμός και εφαρμογή παρεμβατικού προγράμματος στον μαθησιακό τομέα	470
7.4.2.2 Πρακτική εφαρμογή κατάρτισης παρεμβατικού προγράμματος στον ψυχοκοινωνικό τομέα	479
7.5 Τελικές επισημάνσεις – Προτάσεις	487
<i>Βιβλιογραφία</i>	491
<i>Παράρτημα</i>	569